

TANÍTÓBARÁT.

Havi közlö.

Megjelenik minden hó elején.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
Egész évre. 2 frt.
Egy oldal hirdetés. . . 5 frt.

Március.

A lap szellemi és anyagi részét illető közlemények e cím alatti küldendőek „Tanítóbarát szerkesztőségének Győrött.”

Kéziratokat nem adunk vissza.

A tanítók legnagyobb ellensége.

„Ez a nép ajkaival tisztel engem szive pedig távol vagon tőlem.“

Izaiás.

Már az igaz, hogy nekünk sok ellenségünk van, — mondja egynémely tanítótársam; — ellenségünk a társadalom, a törvény, az iskolaszék, és leginkább azok, a kikkel legtöbb jót teszünk. Minden tanítónak megvannak a maga ellenségei, mi lehet hát az a legnagyobb ellenség, melyről e cikk szólani fog?

Ez a legnagyobb ellenség kedves tanítótársaim a szivetekben van: oda fészkelte magát, és innen rontja életeket és működéstek eredményét. Ez a nagy ellenség: a vallástalanság.

Nem vagyok pap: nem irok predikációt.

De vajjon csak a papnak kell-e vallásosnak lennie, s minden másnak megvetnie kell-e a vallást?

Sajnos, hogy sokan igennel felelnek erre a kérdésre, még sajnosabb, hogy a néptanítók között van sok ilyen vallástalan ember.

Egy roppant téves vélemény átkozza meg vallástalansággal az ily kollegák szivét, azt hiszik u. i., hogy művelt ember nem lehet vallásos, nem lehet hívő.

Vajjon ismerik-e ezek Prudhonnak ezt a velős mondását: „Az istentagadás azt hiszi magáról, hogy intelligens és erős, pedig ostoba és gyáva.“*)

*) Az igazságról II. k. 362. l.

Nem ismerik, mert az ilyenek azt hiszik, hogyha tele vannak hitetlenséggel, tele vannak tudományyal is, és nem szükséges nekik olvasni, tanulni semmit, csak tagadni és kicsinylőleg nyilatkozni minden nemes és szent felől.

Ha ezt teszik folyton, akkor azt gondolják, hogy magukat magasra emelték, mert lábukkal tiporják a legnagyobb igazságokat, s minél többet tipornak lábuk alatt, annál nagyobbak, nemesebbek ők.

Csalódnak.

A lenézett, megvetett és kigunyolt igazságok, nem vesztenek fényükből, s ők sem emelkednek, hanem süllyednek.

Lélekben emelkedni csak hit által lehet, és annyiban lesz egyik másik embernek lelki értéke magasabb, a mennyiben többet hisz.

„A hit az embernek a tulvilágból magával hozott nemesi levele“ — mondja Jean Paul, és nagyon bölcsen.

Mennyivel nagyobb szükségünk van nekünk tanítóknak a hitre, a vallásra, kik ezek által nevelünk.

Ne gondoljuk azt soha, hogy csak akkor látszunk okosoknak, ha vallástalanságunkat fitogtatjuk.

„Azon ész, mely nem bir a hitig emelkedni, nagyon szánandó és gyöngé“ — így beszél Pascal.

„A ki hiszen üdvözül“ — ezt mondta Krisztus.

Igen : „üdvözül,“ — üdvözül már a földön, a jelenben. Mert csak a vallásos ember lehet valóban becsületes, csak az ilyen érezheti át és végezheti lelkiismeretesen sokirányú kötelességét, csak a vallásos nyugodhatik meg sorsában, és várhat türelmesen a szebb jövőre. A vallásos embert nem bántják úgy a csapások, nem izgatja az elégedetlenség ; van benne szeretet, és a szeretet : áldás.

A vallástalan ember ennek ellenkezője.

Mint tanító példával jár növendékei előtt.

Szívében nincs hit, tetteiben mégis vallásosnak kell lennie.

Ez a folytonos képmutatás iszonyu teher lehet az ilyen tanító lelkén.

A vallástalan tanító igen jól tudja, hogy növendékei és a nép szerencsétlenek, boldogtalanok lennének, ha azt hirdetné nekik, hogy nincs Isten, az ember lélek nélkül való állat, a vallás butító, a papok csálnak stb. — Vajjon az ilyen azt gondolja-e magában, hogy a mi milliók vére által megpecsételtetett, a mi a gonoszok közel kétezer év óta tartó toll- és fegyverharcza daczára is megdönthetetlen maradt, az nem egyéb, mint egy óriási ámitás, mely biboros uralkodóktól a rongyokba burkolt koldusig minden elmét és szívet fogva tartott. Vagy olvasta-e az ilyen tanító a sok lángeszű embernek vitatkozásait a vallások felett, s tudja-e azt, hogy ezek nagyobb része meghajolt az igazság előtt, a másik rész pedig azért maradt konok, mert vissza nem léphetett? — Vajjon az ilyen tanító, a ki a dogmákat nem ismeri, joggal és helyesen kételkedik-e a legnagyobb és legfényesebb igazságokban?

De hagyjuk ezt, hiszen mi nem vallási missiót teljesítünk, csak azt akarjuk bizonyítani, hogy a vallástalan tanító elvesztette életét és átka a társadalomnak.

A vallástalan tanítónak nem édes foglalkozás a kötelesség teljesítése, hanem teher.

Nem arról gondolkozik, hogy miként tegye áldásossá működését, hanem arról, hogy miként könnyítse a hivatal terheit, s miként elégítse ki vágyakban való telhetlenségét.

Az ilyen vágyak örökös kinzói lelkének.

Nem elég neki soha semmi.

Szorgalma látszat, vallása képmutatás, erénye ál.

Az ilyen tanító nemcsak önmagának ellensége, hanem társainak is.

Mert a vallástalanság gyorsan hódit.

És ez igen természetes.

A ki nem hisz, annak valódi lelki kötelességei nincsenek, s csak azokat teljesíti, a melyek helyzeténél fogva elkerülhetetlenek.

Tehát hivatala teljesítésében nem talál örömet, mert nem mint Isten és haza iránt való szent kötelességet végzi, hanem kényszert teljesít.

Családi boldogsága nem lehet az ilyennek, mert a hol nincs Isten, ott nincs szeretet és béke, pedig a boldogság csak e kettőnek elválhatatlan társa.

Egyéni boldogsága pedig éppen nem lehet, mert lelki nyugalmat és megelégedést csak az Istenben találhatunk.

És most mondd meg, kedves olvasóm: nincs-e igazam, midőn azt állítom, hogy a tanítónak nagyobb ellensége nem lehet, mint a vallástalanság?

Ha ez az ördög szivedbe ült, igyekezzél kiüzni onnan.

Ha a hitetlenség nagy erőt vett rajtad, olvass el néhány vallás-bölcsészeti könyvet s meglátod mily édes a lelki nyugalom, és mily üdvözítő az Istenben való hives.

Légy meggyőződve arról, hogy ha Istened van, akkor mindened van, de ha Istened nincsen, akkor semmid sincsen, és nem is lesz soha.

Ziegler G.

A közoktatásügyi költségvetés tárgyalása.

Február 11, 12 és 13-ik napjain reánk nézve rendkívüli érdekes viták folytak a képviselőházban.

Trefortnak közoktatásügyi politikáját az ellenzéki képviselők teljesen elítélték.

Midőn a népnevelési szükségletekről szóló cím került a rendre, Irányi Dániel a többek között a következőket mondá:

Van a t. miniszter ur működésében olyan, a mivel nem érthetek egyet, a mit nem helyeselhetek. Nem helyeselhetem először azt, hogy valaminth elődjei, úgy maga is, mióta tárczáját kezeli, nem irányzott elő elegendő összeget különösen a népnevelés szükség-

ire; másodsor, hogy azt a csekély összeget is, a melyet kért, és a mely számára e célra megszavaztatott, nem használta föl mindig a legcélszerűbb módon.

A mi az elsőt illeti, előre látom, hogy a t. miniszter ur nekem is azt fogja felelni, a mit másoknak, hogy nem rajta mult, hogy a népnevelésre nagyobb javadalmazás nem szavaztatott meg, az ország pénzügyei nem engedték, hogy nagyobb követelésekkel álljon a törvényhozás elé.

Ugy, de ki idézte elő az ország szomorú pénzügyi helyzetét? Ki rendezte be az államháztartást oly módon, hogy ezt a nemzet a legnagyobb erőmegfeszítéssel sem bírja meg? Ki építtetett oly vasutakat, a melyek pár száz millióba kerültek, s a jövedelmet, a mely várható lett volna, be nem hozzák? Ki egyezett bele Bosznia és Herzegovina elfoglalásába, a mely nem tudom ugyan határozottan, de a megszállás költségeivel a mai napig aligha nem 70—80 millióba került csupán Magyarországnak? Nemde a kormány, a melynek a miniszter ur is a tagja? (Ugy van! a szélső balon.)

A kezeim közt levő kimutatás szerint, van Magyarországon még most is 305 oly község, a melynek egyáltalában nincs iskolája; és a mely községeknek gyermekei még csak a szomszéd faluba sem mehetnek, hogy elemi oktatásban részesüljenek. Azonkívül 1864 oly községet találunk, a melynek gyermekei csak a szomszéd községekben nyerhetnek oktatást és nem érthetnek egyet Rossival, előttem szolt t. képviselőtársammal, ki azon, hogy annyi község létezik, a melynek helybeli iskolája nincs, fenn nem akad. — Ha meggondolja a képviselő ur, hogy különösen télviz idején főleg a szegénysorsu gyermekek nem látogathatják a szomszéd faluban lévő iskolát, akkor bizonyosan ő is kell, hogy sajnálja, hogy azon nagyszámmal lévő községekben iskola nincs.

Ha a t. miniszter ur megfontolja, hogy az a költség, — mely Boszniára és Herzegovinára fordított, akkora összeget képez, hogy annak, mondhatnám, tán tizedrészével mindama községekben lehetne iskolákat állítani: akkor lehetetlen, hogy a kormány politikáját szívében maga is el ne ítélje. (Ugy van! a szélső baloldalon.) De a kormány bár szavakkal mást hangoztat, a népnevelés fontosságát tényleg nem ismeri el. A mult évben tartott országos kiállítás méltán büszkeséggel, önérzettel töltötte el a hazafiak kebleit: a külföldiek pedig meglepetéssel szemlélték ama fényes tárlatokat, melyeket a nemzeti ipar, a kereskedés és a közoktatás terén szemlélni lehetett. Maga a közoktatási pavillon is valóban igen dicséretes, elismerésre méltó haladást tüntetett fel. De-

mennyivel nagyobb lett volna a nemzet büszkesége, a nemzet dicsősége, ha azt mondhatjuk vala, hogy Magyarországon nincs többé község, melynek legalább elemi iskolája ne volna. (Helyeslés a a szélső baloldalon.) De nemcsak hogy mindig ilyen kevés költséggel elégszik meg a miniszter ur a népnevelési szükségletre olyformán, mint a biblia Lázárja, ki beérte azzal, a mi a gazdagok asztaláról morzsákban hullott le, hanem még azon szerény összeget is, melyet az országgyűlés a népnevelésre megszavaz, véleményem szerint nem használja fel mindig a legezélszerűbb módon. (Halljuk !)

Az 1868 ki törvény azon községekben, melyek legalább 5000-nyi lakossággal bírnak vagy felsőbb népiskolát, vagy polgári iskolát rendel felállíttatni. Tökéletesen méltánylom a törvényhozás e szándékát, de részemről azt tartom, hogy a törvény végrehajtásánál a kormánynak tekintettel kellene lennie a körülményekre, a viszonyokra és csak oly helyütt sürgetni az ily iskolák felállítását, a hol a felsőbb népiskolák és polgári iskolák létesítésére a talaj kedvező és ez csakis oly városokban fordul elő, melyek lakossága vagy iparos, vagy kereskedő, vagy az ugynevezett középosztályhoz tartozik; de faluhelyen, a hol csak mezőgazdasággal foglalkozó lakosság van, azt látjuk, hogy a szülők a köteles elemi oktatásban is csak igen gyarlón részesítik gyermekeiket; a felsőbb nép- vagy a polgári iskolákba pedig nem szokták küldeni.

Innen van, hogy ezen iskolák sok helyütt tanítvány nélkül állanak. Van nevezetesen 76 felsőbb népiskola. A tanulók száma 3265-öt tesz. Esik tehát egy iskolára 41 és miután a felsőbb népiskola 6 osztályra van berendezve, egy osztályra nem egészen 7 tanuló. A látogatás gyarlósága és tökéletlensége különösen a felsőbb osztályokban, nevezesen pedig az ötödik és hatodik osztályban tűnik ki. Ugyanis az ötödik osztályban mindössze 87 tanítványt, tehát valamivel többet találunk, mint egyet egy-egy felsőbb népiskolában. A hatodik osztályban csak 64 növendék van, úgy hogy egy osztályra egy iskolában nem is jut egy tanuló. Ha már ez az általány feltűnő, hogy ne mondjam elszomorító, mit mondjunk még a következő esetekről, a melyeket leszek szerencsés vagy szerencsétlen mindjárt előadni. (Halljuk ! Halljuk !) A gyergyó-alfalusi felső népiskolában hét tanító tanít 34 fiut; egy tanítóra esik 5 tanuló. A költség pedig, a százasokat itt elhagyva, 11 ezer forint, miből az állam 9446 frtot visel. Egy tanulónak a tanítása tehát 329 frtba kerül. Dicső-Szt.-Mártonban 3 tanító tanít 7 fiut; a költség tesz 3029 frtot, ebből az állam visel 2450 frtot, úgy, hogy egy tanulónak a tanítása 432 frtba kerül.

Bánffy-Hunyadon 19 tanuló van hét tanító vezetése alatt, tehát egy tanítóra nem egészen 3 tanuló esik. A költség 4520 frt, melynek nagy részét 3799 forinttal az állam viseli s így egy tanuló tanítása 257 forintba kerül.

A polgári iskoláknál, melyeknek száma 136 — csakis a felsőbb osztályokról szólva, melyek hasonló tüneteket mutatnak — azt találjuk, hogy az 5-ik osztályban mindössze 197 tanuló van; miből egy osztályra 1 és egy töredék esik és hogy a hat osztályban csak 131 növendék van, úgy, hogy van polgári iskola, melyben van ugyan hatodik osztály, de nincs egyetlen egy tanuló sem. A t. miniszter ur — és azért különösen érdemel dicséretet, — az ipart is óhajtván emelni, ipartanműhelyeket állított fel nagy részt állami költségen; azonban a helyeknek megválasztásában itt sem járt el mindenütt szerencsésen. Nevezetesen a zayugróczyi ipartanműhelyben van nyolcz tanuló, a költség tesz 2331 frtot, miből az állam visel 1991 frtot, egy tanuló tehát kerül 246 frtba. Bánffy-Hunyadon még van 24 tanuló, a költség 9295 frt, a miből az állam visel 7482 frtot, kerül tehát egy tanuló 273 frtba. Zala-Egerszegen van öt tanuló, fizet az állam 2879 frtot, s ez az egyedüli költség, a melyen az iskola fentartatik, úgy hogy kerül egy tanúnak tanítása nem kevesebb, mint 475 frtba. Nagy-Rőczén van kilencz tanuló, költség 2885 frt. Ebből az állam 2277 frtot visel, kerül egy tanuló tanítása 312 frtba, holott — és erre kérem a t. ház különös figyelmét — (Halljuk!) az elemi iskolák tanítványai, egy-egy gyermeknek tanítása nem többé, mint 7 frt 17 krba kerül.

Már t. ház! ha egyfelől számba vesszük, hogy mily aránylag óriási költségbe kerül az általam említett felső népiskolák és polgári iskolák s ipar-tan-műhelyek fentartása s különösen, a mi a felsőbb népiskolákat s polgári iskolákat illeti az V. és VI. osztályokban, s ha másfelől megemlékezünk arról, hogy ama községek száma, melyek elemi iskolákat nélkülöznek, még mindig meghaladja a 2000-et; és ha meggondoljuk, hogy míg ama felsőbb iskolákban egy-egy tanítvány kiképzése 2—3—400 frtba s ennél többé is kerül, addig az elemi iskolákban a gyermekek oktatása 7 frt 17 krt igényel csak: akkor lehetetlen helyeselnünk ama politikát, mely ilyen eredményekre vezet. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) Ha már nem könnyítik a népnek sulyos terheit, annak anyagi nyomorát: igyekezzenek legalább annak szellemi inségét enyhíteni. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Ez az államnak legfontosabb, mondhatni legelső kötelessége. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) A miért is arra fogom kérni

a t. házat: méltóztassék elhatározni, hogy ama felsőbb népiskolák, — valamint polgári iskolák — és ipartanműhelyekre fordított költség, mely, a mint kimutattam, az elért eredménnyel legtávolabbról sincs arányban, elemi iskolák felállítására fordíttassék oly helyeken, hol ily iskolák egyáltalában nincsenek. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Ugyanaz a jelentés, melyre előbb hivatkoztam, arra is tanít, hogy ámbár a tankötelesek száma évről-évre szaporodik, azoknak száma, a kik bár tankötelesek, de iskolába nem járnak, még mindig 476,000-et tesz, tehát megközelíti a félmilliót, úgy hogy 1000 tankötelesre 209 olyan gyermek esik, a kik iskolába nem járnak. De ha az egyes megyéket vesszük, különösen szomorú adatokra akadunk; így nevezetesen Szatmármegyében a tankötelesek 48%-a, Máramarosmegyében csak 40% a jár iskolába. Tudom, hogy ez nem csupán a szülők hanyagságának a következtése. Sok helyütt épen nem lévén, vagy messze lévén az iskola, a szülők nem küldhetik gyermekeiket tanintézetbe; de azonkívül okát abban is találok, hogy a szülők egy része különösen a nyomasztó adóviszonyoknál fogva szegényebb, semhogy gyermekeiket főleg télviz idején iskolába küldhessék. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

A mi a tanítás színvonalát illeti, arról a jelentés hallgat. Én egyébiránt hajlandó vagyok azt hinni, hogy a képesített tanítók számával a tanítók színvonala is emelkedett. De kétségtelenül még magasabb fokon állana az, ha azok a férfiak, a kiknek az iskola látogatás kötelességévé van téve, t. i. a tanfelügyelők, eme kötelességüket pontosan teljesítenék. Vannak ezek között igen buzgó, szakértő és lelkiismeretes férfiak, de a ki, mint én, gyakran és szerte az országban utazik, az bizonyosan számtalan panaszt hallott, hogy az illető tanfelügyelők az iskolákat nem látogatják. Hogy milyen módon szokta a t. miniszter ur ezen közegeit ellenőrizni, nem tudom, de hogy az a mód, melyet használ, nem vezet célra, azt a tapasztalás mutatja. Ennélfogva engedje meg a t. miniszter ur, hogy egy más módot ajánljak, a mely aligha nem inkább számíthat sikerre.

Méltóztassék a t. miniszter ur elrendelni, hogy a tanfelügyelők valahányszor jelentést tesznek a közigazgatási bizottságban, mindannyiszor azt is említsék meg, hogy az elmúlt hónapban hány iskolát látogattak meg.

Más alkalommal ama párt részéről, melyhez tartozni szerencsém van, nagyobb szabású indítványok történtek a népnevelés kérdésében. Azt szoktuk indítványozni, hogy e célra száz ezrekkel, sőt néha egy millióval nagyobb összeg vétessék fel a költségvetésbe.

Most, nehogy avval vádoljanak, hogy az a nélkül is nagyon megzavart költségvetési mérleget még inkább elrontjuk és a nélkül is tudva van, hogy indítványunk el fogna vettetni, sokkal szerényebb kéressel járulunk a t. képviselőház elé, arra kérve csupán, hogy amaz összegeket, a melyek helytelenül, czélszerűtlenül használtak más czélokra, a népnevelés és különösen az elemi oktatás czéljaira fordítani méltóztassék. Remélem, hogy a t. miniszter ur maga sem fog idegenkedni ez indítvány elfogadásától, a t. képviselőház pedig, megemlékezve, hogy a nép érdekeiről van szó, ahhoz szívesen hozzá fog járulni. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

A határozati javaslat, melyet ennek következtében benyújtani szerencsém van, ekkép szól: (olvassa.)

„A vallás- és közoktatási miniszter utasítatik, hogy 1. új elemi iskolákat, különösen oly községekben állítson fel, illetőleg mozdítson elő, a melyekben ilyen iskola még egyáltalában nincsen; 2. oly ipartanműhelyeket, felsőbb népiskolákat és polgári iskolákat fiuk számára, mert a leányok számára létező iskolákat érintetlenül hagyom, azokra nagy szükség van, azok még mai napig is sokkal kisebb számmal vannak az országban, mint a mennyire szükség van, a melyeknek több évi tapasztalás után igen csekély számú tanítványa van s a melyek az államnak aránylag nagy megterhelte. ésével tarthatók csak fenn, vagy egészen vagy legalább az igen gyéren látogatott felsőbb osztályaikban megszüntetvén, az ily módon megtakarított összeget népiskolák felállítására, illetőleg segélyezésére fordítsa. 3. Hívja fel az illetékes hatóságok útján a községeket és iskolafenntartókat, hogy a szegény tanköteleseknek tanszerekkel és ruhaneműekkel ellátása végett egyesületet alapítani iparkodjanak, végre 4 gondoskodjék czélszerű módokról, miszerint a tanfelügyelők iskolalátogatási kötelességöknek pontosabban feleljenek meg. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ezen beszédhez kísérő magyarázat nem szükséges. Csak az említjük meg, hogy a határozati javaslatot elvetették.

Miután Trefort mentegette magát, Rác Athanáz arra kérte a minisztert, hogy „a nemzet igen érdemes napszámosai, a néptanítók fizetésének 300 frtnyi minimumát oly összegre emelje fel, mely a mai drágasági viszonyok közt a tanítók megélhetését biztosítsa.“

Bizony az érdemes képviselő nagyon a tanítók szívéből szólott, de a közoktatásügyi miniszter ur egyik fülén be, a másikon kiereszti az ilyen javaslatokat. Neki általános ismert hibája az, hogy fundamentom nélkül épít. Polgári-, ipar és egyéb középiskolák, egyetemek föllállításán fáradozik, az alapot, az elemi iskolaügyet nem

szilárdítja meg teljesen. S ezt újabban azzal a (jan.) tanfelügyelőkhöz irt rendeletével erősíti meg, a melyben a tanfelügyelők minden oly kérését elvetni határozottan igéri, a melynek teljesítése pénzbe kerülne.

Thali Kálmán nyíltan vádolta Trefortot, hogy csak ígér, de nem tesz.

Mi azt mondjuk Irányival, hogy Trefort tesz is, de nem jól.

Első kötelességének kellene ismerni az elemi oktatásügy alapos rendezését, még pedig az által, hogy első sorban a néptanítók anyagi helyzetét biztosítaná, mert addig, míg a néptanítók a megélhetés nehézségeivel küzdenek, nem munkálkodhatnak teljes erejükkel a népnevelésen.

Milyen iskolai takarékpénztár legyen falun?

— Semilyen! — kiált rám valamelyik dühös falusi kollega, s odaszorítaná a lábomat a küszöbhez, ha személyesen kiáltanám be hozzá kérdésemet.

— Hát bizony nincs igaza drága barátom, hanem hagyja kibeszélni az embert.

Jól tudom én, hogy falun elég gond a népnek a terhes adó mellett élni, s fölösleges krajczár nem igen van sehol. Persze ezt az iskolai takarékpénztár hivi tapasztalásból nem tudják, szóból meg el nem hiszik, s ha minden népiskola (a 12—20 szegénysorsu tanuló által látogatottat sem véve ki) nem bír „virágzó“ takarékpénztárral, ráfognak a tanítóra, hogy ügyszeretete lanyha, szorgalma nincsen.

Jól tudom én, hogy jó magyar népünknek a takarékoság nem igen erénye, tehát e tekintetben kell valamit tennünk. Mert ha megis van egyik-másikban a jó akarat a megtakarított krajczárokat — mert csak ilyenekről lehet szó — félretenni, nincs alkalma azokat elhelyezni. Vagy ha volna is, újabban pl. a postai takarékpénztáraknál — mig alkalom kerül azt oda vinnie, addig a tőkésítendő összegecske — szárnyra kel. Másrészt az ilyképp leendő tőkepenzes bár tudja, hogy a 99 krból a századik már forintot csinál, gyakran maga kételkedik annak a századiknak megérkezén, s akkor is még

csak — így vélekedik — 1 frtja van ; vagy ha 2—3 frtra viszi is, mit kezdjen ezzel ? S miután erre nem tud magának helyes feleletet adni, eszébe jut Áron gazda „pénzváltó“ intézete, ott helyezi el filléreit „letét“-be ; kap is betett összegének megfelelőleg aunyi sziverősítőt, hogy néha magát is ott hagyja letétbe.

Ezen kell tehát változtatnunk ; hogy miként, ? . . . elmondom ugy, amint nekem egy tanítótársam elbeszélte.

„Hosszas vajudás után — mondá ő — sikerült az ügyet kezdetben igen bizalmatlanul fogadó embereimmel a községi takarékmagtár létesítése, mely ma már több mint 326 mmázsa gabonával rendelkezik, mi a 900 lelket számláló községnek félevi kenyér- és nagyrészt vetőmag-szükségletét fedezni képes. Egy magtári számadás alkalmával, midőn a jelenlevők örvendő vették tudomásul a nem várt eredményt — szóvá tettem, mily jó lenne, ha a megtarított gabona mellett egy kis megtakarított pénzzel is bírnánk, s azon melegeben előadtam, hogy azt is megtehetjük, csak akarnunk kell : kötelezzük magunkat többen 10—50 krig való hetenkinti fizetésre s az így összegyűlt pénzzel segélyezzük heti befizetéséhez arányosan első sorban azt, akinek az egyesület segélyéhez legtöbb joga van. Így, ha nem erőltetjük is meg magunkat nagyon, adhatnak 50—60 frt havi kölcsönt s évenként 10—12 lakostársunkon segíthetünk, mit ő hetenkint törlesztget. Itt van például Szerény Tamás társunk ; van földceskékjén kívül rétje, mely megterem 3—4 szekér szénát ; ebből eltarthatna egy tehenet, de mert pénze nincs arra, hogy házához egy jó fejős tehenet állíthasson, kénytelen szénáját, — mint ezen éven is — potom áron eladni. Ha pedig ekképpen tehenre tehetne szert s a hetedik napon fejt tejet a heti törlesztés eszközlésére értékesítené, 5 év alatt nemcsak a tehen maradna — ekkor már többed magával — majdnem ingyen s népes családját is könnyebben tartaná, hanem még az 5 év letelte után pénzt is kapna a tej és trágyahaszon után.

Ez pedig így lenne keresztül vihető : Sz. T. vált az év elején egy kis könyvecskét s kötelezi magát hetenkint 30 kr. befizetésére ; minden 10 krjából lesz 5 év után 6°/_o-os kamatos-kamattal 30, tehát a 30 kr. után 90 frtja ; minden 10 krra megszavaz a segélyező egyesület bizottsága 25 frt kölcsönt, így Sz. T. társunk 75 frt kölcsönt nyerhet, s ekkor már vehet tehenet. A felvett kölcsönről fizeti az 5 éven át a 8°/_o kamatot. A fenmaradt 2°/_o ből fedezzük kiadásainkat ; mit ezek fel nem emésztenek, az 5 év letelte után arányosan felosztjuk. A tisztviselők becsületből szolgálnak. Akad kö-

zöttünk mindig elég ügyes ember, aki vasárnaponkint, itt az iskolában d. u. 1—2 óráig a befizetésre szánt pénzeket beszedi, bejegyzi s elkönyveli. Cautiója a — becsületesség. Különben is: mihelyt kikölesönzésre érdemes összeg folyik be — kölesön adatik. De lássuk hányan lennénk? érdemes lenne-e? . . feljegyezem próbaképp! — Én mindjárt kötelezem magamat 50 krra; én is — mondja egy másik — 50 krra. Többen 20—30, sőt napszámos emberek is iratkoztak 10—10 krra.

Itt az eredmény: 42-en beteszünk hetenkint 14 frt. 60 krt, ami havonkint 58 frt. 40 kr, hisz' ezzel már kezdhet a szegény ember valamit; de szaporodhatik számuk még; majd többen megmondolják a napokban, csak rajta! De éppen most sugja nekem valaki, hogy 200 frtja van készen, rendelkezésünkre bocsájtja, hogy azonnal segélyezhessünk. A jövő év első vasárnapjára elkészítem a kis könyveket s teljesítjük a fizetést itt az iskolában.

Megválasztattak a tisztviselők: elnök, 4 bizalmi férfiú s egy pénztárnok. Én pedig, ugy alattomban, m e g v á l a s z t o t t a m magamat — igazgatónak.

Ekként létesült falunkban egy „iskolai“ takarékpénztár s ezen „krajczáros bank“ 2 év alatt közel 2000 frttal segélyezte tagjait kölesönnel. Számosan vettek lovat, tehenet, sertéseket stb. akárhány tette félelmetlenné a nem is várt „Fizetési meghagyás“-t s szabaddult meg olyan bajoktól, melyek mindig rosszkor jönnek. A törlesztésre való 10, 20 stb. krajczárokat csak megszerzik a falusiak tejből, vajból, tojásból, napszámból s ki mondhatná meg mi mindenből?! Ha valaki két hétig nem fizet, fizet a harmadikon, s a büntetésül kiszabott krajczárt mosolyogva fizeti le késedelmi kamatképp, mert azokon a heteken nem jött a faluba — tikász“ fejezé be elbeszélését barátom.

Ilyen „iskolai“ takarékpénztárt állítsunk; szoktassuk az apát kinek kerül is megtakarítani valója, a t a k a r é k o s s á g r a, a fiú pedig kövessé apja nyomdokait!

Balogh József
Tanító.

A népiskolai felügyeletről.

(Mutatvány Regéczy József most megjelent ilyczimü munkájából. I. az „Irodalom“ rovatot.)

Tudjuk, mert hiszen szemünk előtt folyik le az egész fejlődés, hogy tanítóinktól napról napra több műveltséget kívánnak, a tanítóképzést egyre mélyebbé és terjedelmesebbé teszik. A fiatal embert csak a közép vagy polgári iskola 4-ik osztályának befejezése után veszik be a tanítóképző intézetbe; itt 4 évig kell tanulnia, még pedig tapasztalásból mondom, többet, mint a középiskolában; a tárgyak száma nagyobb, s a tudomány mellett még egy művészetet is el kell sajátítaniok, melylyel kenyerüket meg akarják keresni — a tanítást. Sőt még egy művészetre van szükségük: a zenére, ha kántorok akarnak lenni. Le kell egy vizsgálatot tenniök, mely nehézségre és fontosságra nézve az érettségi vizsgálatokat messzire tulszárnyalja. Ezt jól szemügyre vévén, kérjük, minő képzettségük van a mi felügyelőinknek? Csak a tanfelügyelőkről emlékszem meg, annál inkább szól ez aztán az iskolaszéki tagokról, mint szakfelügyelőkről. Ha a képzettségről szólok, csak is a paedagogiai képzettséget érthetem; mert ha főorvosnak nem lehet mást tenni, mint egy okleveles orvost, ha katonai ügyekben csak katona viselheti a felügyelőséget s más szakoknál szintén csak szakember, akkor nem az következik-e, hogy a tanítók fölötti felügyeletre csak is szakember lehet hivatva? *) A praxis azt bizonyítja, hogy a dolog nem úgy áll. A tanfelügyelőnek nem kell szakműveltség, legalább nem paedagogiai. Úgy látszik, az intéző körök a paedagogiát nem tartják tudománynak, hanem csak holmi ügyeségekkel helyezik egy színvonalra, melyet más szakképzés mellett úgy melleleg el lehet sajátítani, mint p. o. a biliardozást, vivást, vagy lombfürészelést s. m. e. félét. Hogy a paedagogiának ilyenmü felfogása a tanítói állást lealacsonyítja, az bizonyos. Van ennek azon-

*) Néhány évvel ez előtt hazánk nagyobb városainak egyikében két jubileumot tartottak; az egyiket egy csizmadia tartotta mesterségének 50-ik évfordulója alkalmából, a másikat egy 50 évig szolgálatban lévő néptanító. Mindkettőt a legmagasabb kitüntetés érte, mindketten érdemkeresztet kaptak, azon külöbséggel, hogy a czéhmaster uré arany volt, míg a néptanítóé csak ezüst. Ugy-e bár ehhez nem keil commentár? De hiszen most is, alig egy hónapja, hogy Pozsony-Szentgyörgy veterán tanítója Stankovics Károly szintén decorálva lett ezüstérdemkeresztrel, a minövel a portásokat és fogházai felügyelőket szokás kitüntetni!

ban még más következménye is. Az intéző köröket követik a többi művelt körök, s a tanítót a művelt társaságon alólinak tartják. Ritkán mondják ugyan nyilvánosan, de a ki a jobb társaságban megfordult, ismeri az ott uralkodó nézeteket; leányaikat nem adják neki feleségül s vele csak félvállról beszélnek.

Nemrégiben történt, hogy Rupp Imre fővárosi képviselő a tanítókról kicsinylőleg nyilatkozott, s a többi közt azt is mondta, hogy a tanító az irnokkoz nem is hasonlítható s a társaságnak csak megtürt tagja. Rupp ur ezen véleménye a többség véleménye: hogy pedig nem találkozunk vele gyakrabban a nyilvánosságban, onnan van, mert az udvarias ember nem szokott másnak szemtől szembe gorombaságokat mondani. Az ne hozzon senkit zavarba, hogy az emberek nagyobb része tele szájjal dicséri a néptanítói hivatal megszévágó fontosságát, nagyon jól összefér ez a tanítói hivatal kicsinylésével. Vegyünk egy analog esetet.

A dajkára bizván gyermekünket, az ő hivatala szintoly fontos, mint a tanítóé, habár kötelességének pontos teljesítéséhez csak hűségre és éberségre van szüksége, nem pedig valami külön ismeretre.

Ezekből látjuk, hogy valamely hivatal vagy állás megítélésénél kettőt kell figyelembe vennünk, a c z é l t és az e s z k ö z ö k e t; minél fontosabb tehát a cél és minél nehezebb a feladat, annál nagyobb a hivatal és állás megbecsülése. A mi a célt illeti, erre nézve a vélemények szét nem ágazók; elismeri mindenki, hogy a tanítónak a hivatása fölülte fontos, de az eszközökre és azok fontosságára nézve a nagy többség véleménye kicsinylő. Már fönt is említettük, hogy a tanító munkájáról az a vélemény, hogy az nem egyéb m e s t e r s é g n é l, melynek megszerzéséhez elég egy csomó f o g á s n a k elsajátítása, hogy az nem is tudomány. Ezen véleményben megerősíti a laikus közönséget még az is, hogy szerinte a népiskola faladata nem egyéb, mint a gyermeket írásra, olvasásra és számolásra megtanítani; hogy a gyermek nevelésére is kellene, meg kell is gondot fordítani, s hogy ez a legnehezebb dolgok egyike, azt nagyobb része nem is álmodja. És ezt nem csak a nyers tömeg gondolja így, hanem gyakran az intéző körökben is ilyféle röpké szavakat lehet hallani: A t a n i t ó m u n k á j á n a k m e g b i r á l á s á h o z n e m k e l l k ü l ö n, a z a z s z a k k é p z e t t s é g. S ennek a praktikus következménye az, hogy a tanítóról ítélhet, mert a minist. utasít. őt rá feljogosítja, minden iskolaszéki tag, habár a paedagógiát talán csak a nevével

ismeri; a megyei tanügy élén pedig oly emberek állanak, kiknek fele egy tanítóképeségi vizsgálaton megbuknék. Miudezekből az következik, hogy mostani felügyeletünk az iskolát és a tanító működését lealacsonyítja; minthogy a tanító munkájának megbírálását olyanokra bizza, kik nem szakemberek.

De nem csak a tanítói hivatalt alacsonyítja le a mostani felügyelet, hanem magát a tanítói testületet is. A tanító reputációja kettőtől függ: 1.) a magasabb köröktől, melyek az országgyűlésen, a megyei közigazgatási bizottságban s a városi képviselőtestületekben sorsa fölött döntenek, 2.) az alsóbb rendűektől, kiknek gyermekeit tanítja. A magasabb körökben azt hiszik, hogy valamely tárgy tanításához elég az, ha az illető a tárgyat tudja (a módszer alatt ők csak fogásokat értenek, melyeket könnyen el lehet sajátítani,); minthogy pedig a népiskolában tanítandó anyagokat minden felnőtt művelt ember tudja, tehát azt hiszik, hogy a népiskolai oktatáshoz nem kell igen sok ismeret, a tudomány meg pláne veszedelmes. Az alsóbbrendű nép a tanítót igazságosabban ítéli meg; tudja ő, hogy minden mesterséget meg kell tanulni, hogy azt amúgy melleleg minden fáradság nélkül elsajátítani nem lehet; s hogy valamint a jogász, az orvos stb. nem kitünő eszmadia vagy szabó egyszersmind, úgy kitünő tanító sem lehet. Ezen helyes véleményt azonban csak addig táplálja, míg bele nem választják az iskolaszékbe, vagy míg az urak „helyesebből“ meg nem győzik. Itt van egy új lealacsonyítás; aláassa az iskolaszéki intézmény a tanítónak még azon tekintélyét is, melylyel eddig birt. Ez által a tanítót még a mesteremberek niveauja alá süllyesztik, minthogy az egész iskolaszék, ha nincs közte eszmadia, egy pár eszmat nem volna képes készíteni, ellenben iskola igazgatásra vállalkozik! Mert valljuk meg igazán, a mi iskolaszékünk nem ellenőrző, hanem igazgató testület, sőt ennél is több; ő az iskolának birtokosa, mestere, míg a tanítók nem egyebek paedagogiai gyári munkásoknál, és pedig oly munkások, kiknek kilátásuk sincs arra nézve, hogy valaha maguk is mesterek lehessenek.

Tekintsük a dolog más oldalát is. Említettük a mult szakaszban, mit kell a fiatal embernek tanulnia, mielőtt kiadják neki az oklevelet; négy bizonyítványt és egy oklevelet kell szerezzie, hogy tanító lehessen. Ha pedig állomást kap, képességét kétségbe vonják, bizonyítványait és oklevelet semmibe sem veszik, mert különben nem helyeznék oly felügyelet

alá, mely ezen bizonyítványok egyikével sem bír s a mi még rosszabb, mely képes sem volna ily bizonyítványt szerezeni! És mégis a nem képesített felügyelet kezében van a hatalom, a rendezés és igazgatás joga, míg az okleveles tanító olyan iskolai napszamos féle, az iskola képét nem ő viseli, a hivatalos pecsét nincs nála, tehát nem tisztviselő, hanem csak szolga. Mondja most valaki, hogy a tanítót felügyeletünk le nem alacsonyítja?

Bármely nyilvános hivatalt veszünk tekintetbe, mindenütt van előléptetés, csak a néptanító a réghöz kötött szegény, kinek előléptetésre csak úgy van kilátása, ha más pályára lép, s ezt sokan teszik is, fájdalom, többnyire a legtehetségesebbek.

Ezen körülmény sokkal fontosabb, sem hogy első pillanatra látszik. Fontoljuk meg csak egy ember helyzetét, a ki tudja s elmondhatja magáról: „Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény.“ Nem fog-e ezen körülmény nyomasztó ónsulyként reá nehezkedni, s minden szabad mozgásban őt akadályozni? Csodálkozzunk-e aztán rajta, ha a tanító elparasztosodik, elzüllik, még ha oly derék ember is? S van-e társadalomnak joga azért őt tenni felelőssé, a minnek a társadalom ferde eljárása az oka? A miket itt mondok, nem csak a fizetésre vonatkoznak, hanem a rangfokozatra is, a melyet előbb utóbb be kell hozni a néptanítói pályán lévők közé, és pedig úgy, hogy az ő kebelükből válasszák és nevezzék ki azon tisztviselőket, a kik népoktatásra felügyelnek, és pedig egészen fel a miniszteri osztálytanácsosig, akkor lesz a tanítói pályán kilátás, a mi most nincs, s akkor többet s nagyobb műveltséget kívánhatuk tőlük, s jobb tehetségűek is léphetnek ezen pályára, mint mostanáig történt a minthogy nagy ritkaság a tanítóképző-intézet növendékei közt a valóban jó tehetség; jó tehetség, mondom, s nem kitünő, a mi aligha van. Akkor a tanítóképző intézetek nagyobb vonzóerővel bírnának a jótehetségre, s nagyobb és jobb előmenetelt is tüntethetnének fel; egy szóval ez által az egész népoktatási intézmény nyerne. A tanítóknál nincs előléptetés (a fizetés javítás még nem előléptetés,) s ebben legelső akadály a mostani felügyelet. Három fokozatát ismerném a tanítói előléptetésnek: az első a f ő t a n i t ő hivatala több osztályu és tanítóju iskoláknál, a második kerületi iskolai felügyelő 20—30 iskola fölött, a harmadik a megyei iskolai felügyelő vagyis az ugynevezett kir. tanfelügyelő. Ezen fokozatok elnyerése bizonyos föltételekhez volna kötve, de az alap csak a tanítói oklevél lehetne: A további módokat, valamint szükségének bebizonyítását, későbbre kell halasztanom; minthogy e helyen csak arról van szó, hogy a mostani felügyelet utját szegi

az előléptetésnek, akadályul szolgál a tanítószegély fejlődésének. Hogy ezen akadály elháríttassék, első teendő az volna, hogy a helyi felügyelet csakis a külső ügyekre szoríttassék és szorítkozzék, s a szakdolgozatot bizza szakemberekre.

A mostani felügyelet tehát utját szegi az észszerű előléptetésnek, minthogy laikusok vannak ott, a hol szakembereknek kellene lennie.

IRODALOM.

— „Az iskolai felügyeletről“ czimű rendkívül érdekes munka jelent meg a napokban, melyet inkább a magyar néptanítószegély jalkiáltásának lehetne címezni. Paedagogiai irodalmunk nem szegény az iskolai közigazgatás ezen ágába vágó munkákban és hírlapi cikkekben; csakhogy ezek két hibában szenvednek: vagy egyoldalúak s nem terjeszkednek ki az egész kérdésre, nem vizsgálják alapjában hanem csak felületesen tárgyalják; vagy pedig az illető írók nem paedagogusok ex professo, hanem más életpályán működő s más eszmekörben mozgó emberek, a kik ezen kérdés fejtegetésénél rendszeren valamely politikai vagy valláspolitikai szemponttól engedtek magukat vezérelni s a tulajdonképeni paedagogiai oldalt — melynek e kérdés tárgyalásánál az irányadónak kellene lennie — majdnem teljesen mellőzték. E munka mindkét hibától óvakodik, s míg egyrészt felöleli a felügyelet egész kérdését, addig más részt azt semmi politikai párt szemüvegén sem nézi, hanem a paedagogiai tudománynak engedi a döntő szavazatot.

A jeles mű rövid tartalma ez:

I. A laikus felügyelet. Előadja 9 pontban azon hibákat, melyek abból származnak, ha a szakügyeket laikusokra bizzuk. (A nem szakember tanfelügyelők s iskolaszékek kritikája.)

II. Egyházi felügyelet. Kimutatja az okokat, melyek miatt az egyházi felügyelet jelen szervezetében a célznak teljesen meg nem felel.

III. Az iskolai kormányzás tényezői. A család, egyház, állam, község és tanító viszonya az iskolához. Az iskolaszékek reformja.

IV. A szakfelügyelet. Tanfelügyelői intézményünk fogyatkozásai. Hogyan rendezendő helyes alapon a szakfelügyelet?

Különösen három vezérgondolat huzódik vörös fonalként az egész munkán, a mely neki az e nemű irodalmi termékek közt sajátos helyet biztosít. Az első az, hogy az iskola nem csak tanító hanem nevelő intézet egyszersmind, s hogy célját csak az által érheti el teljesen, ha vallás-erkölcsös alapon áll. A második polemikus természetű, a mennyiben síkra száll az iskolaügy monopóliuma ellen, s kívánja, hogy az iskolában minden tényezőnek meg legyen a megkívántató befolyása. Végre a harmadik vezérgondolat: a néptanító sanyaru helyzetének kellő világításba való helyezése, hozzá adva azon eszközöket és módokat, a melyekkel a néptanítón segíteni lehetne.

A mű 10—12 ívre terjed. Ára 1 forint. A kik a pénzt postautalvánnyal küldik, azok a művet bérmentve kapják meg; különben postautánvétellel.

Megrendelhető ily czim alatt: **Regéczy József**, képzőintézeti tanár. Nagyszombat.

Melegen ajánljuk lapunk olvasóinak ezt a kiváló tanulmánynyal és szigorú öszinteséggel irt munkát.

1. **Előfizetési felhívások.** Az esztergomi magyar egyházirodalmi iskola ily czimű munkára hirdet előfizetést. Gyakorlati oktatások a kezdő lelkiatyák, nemkülönben a hitelemzők használatára. Irta Salvatori Mária Fülöp S. J. A díszes kiállítású, 14 nyolczadrét ivre terjedő mű ára csak 80 kr. A megrendeléseket póstautalvány, vagy levelező-lap, utján kérik eszközölni.

2. **Gyürky Ödön** ily czimű vállalatot indít meg legközelebb: „Pedagógiai írók tára.“ A régi és újabb klaszikus pedagógok műveinek gyűjteménye. Minden hóban egy füzet jelenik meg. Előfizetési ár egész évre (12 füzetre) 4 forint félévre (6 füzetre) 2 frt. Az előfizetéseket nevére Garam Kövesdre (posta helyben) kéri mielőbb beküldeni.

3. **Vegyes költemények** gyűjteménye olcsó népkiadás. Gyűjti és kiadja: Papp László, Nagy-Kutas p. Egervár Zala m. Minden hó 1-én egy füzet jelenik meg, s 50 költeményt tartalmaz. Ára 30 kr.

— A „**Beregmegyei Tanügy**“ f. é. 2-ik számában panaszkodik, hogy a tanítóegyesület tagjai nem küldik be az előfizetési díjat, s ha ez így tart meg kell szüntetniök a lap kiadását. Mi ehhez csak azt adjuk, hogy oly ritka lelkiismeretességgel és nagy buzgalommal szerkesztett lapot, mint a B. T. halálos bün elveszni hagyai.

MI UJSÁG?

Lapunk ezen számához zenemellékletet van csatolva.

= **Kereszt-tűzben.** Az Iskolai Szemle azért szid bennünket, hogy katolikusok vagyunk, a kaloccai „Hitoktatás“-nak pedig azért nem tetszik a lap, mert nem vagyunk katolikusok. — Szegény laptársak! Hát nem olvastátok el a lap címét? — Mi nem a katolikus sem a protestáns sem a zsidó ügyekért nem emeltünk fegyvert, hanem az összes hazai néptanítóóság érdekeiért s ezáltal a népnevelés előmozdításáért forgatjuk a tollat. Persze az ilyen elfogult emberek azt hiszik, hogy minden lap olyan mint az övék: az I. Sz. úti a pápistát, mert nem kálvinista. a Hitokt. meg úti a kálomistát, mert nem pápista. Mi nem ütjük egyiket sem, hanem pártoljuk mind a kettőt és érdekeik előmozdításával szeretett hazánk érdekein munkálkodunk. Igen mi katolikusok vagyunk, ha a katolikusok érdekeiről van szó, és protestánsok vagyunk, ha ezek ügye forog a népnevelés keretében s ha esetleg a kettő között fordul elő valami ügy, mi nem állunk sem egyik sem a másik kortes-zászlója alá, hanem az igazsághoz csatlakozunk, s azt nézzük, hogy a nemzeti nevelés ügye melyiknek tekszik inkább szívében. Persze ezt nehéz megérteni, s a keféletlen stylusu Adorján és a polemikus természetű Fonyó bizonyosan rám fogják, hogy szabad kömives vagyok. Igen az vagyok, de nem azok közül való, a kik páholyokat alakítanak és az atheismust terjesztik, hanem egy olyan minden vallási és párti elfogultságtól ment, tehát szabadgondolkozású kömives, a ki tégláimát*) mindad-

*) Ezért van téglaszine a Tanítóbarátnak, s ezért Ziegler (téglás) a nevem.

dig hordom a haza javának építésére, míg erőm tart. A velem munkálkodókról pedig elég azt tudom, hogy szintén a haza javán munkálkodnak. De ők bár ugyanezt állítják magukról, először azt kérdik: ki éljen a pápista-e vagy a kálomista? s ha nincs velök egy hiten, munka helyett sárral dobálóznak.

8 **Winterl Antal** győri kanonok jan. 22-én meghalt. A tanügy egy áldozatkész embert vesztett benne. A győrvidéki tanító-egyesület hálából kinyomatta az arczképét.

¶ **A mohácsvidéki tanító-egyesület** Kalma István mohácsi tanítót választotta meg a nagygyűlésre képviselőül.

♁ **Differitisz** dühöng Mislényben (Baranya). Az iskolák szept. óta üresek. A lakosság tizedrészét elragadta a gonosz vendég.

∨ **Buthy Márton** ev. tanító a „Tanodai Közlöny“ szerkesztője febr. 22-én Nagy Alásonyból Felpéczen (Györm.) foglalt állást.

✕ **Simon Bertalan** lapunknak buzgó hive az Egyetértés febr. 13-iki számában a következő sorokkal nyer működéseiről elismerést. **Vissza magyárosított** község. Sződ régi magyar pestmegyei község e század első felében csaknem teljesen eltörtösödött. Egy fiatal hazafias érzelmű tanító Simon Bertalan, a ki nem rég van a szödi elemi iskolánál alkalmazva, nagy buzgalommal hozzáfogott a község visszamagyarosításához. A gyermekeket szigoruan magyar szellemben neveli, csak magyarul engedi őket társalogni s a felnőttek számára hetenkint magyar felolvasásokat tart. Pestmegye tanfelügyelője a napokban több könyvet ajándékozott a derék tanítónak, hogy azokból missziójához felolvasási anyagot meithessen.

☉ **Kedves olvasóinkat** tisztelettel kérjük, hogy lapunkat a tavaszi gyűléseken a kollegákkal megismertetni, továbbá a nagygyűlésre megválasztott képviselő nevét nekünk megírni sziveskedjenek. — Uj előfizetőinket pedig arra kérjük, hogyha lapunkból valamelyik szám a postán eltévedt volna, ne resteljenek egy levelezőlapot megereszteni — postafordultával megkapják a hiányzó példányokat.

T Á R S A L G Ó.

Kérdések.

5. Szükségem van egy oly természetrajzi könyvre, melyben minden állatot az eredeti színhez hiven hasonlító színezéssel lehet látni. Szöveg nem szükséges hozzá, mert szemléltetés végett szeretném megszerezni, a kézikönyvhöz. Szives ajánlást kér: ifj. Kormos J.

6. Tanítói oklevelemet felekezeti képzőintézetben nyertem. Tehetnék-e még egyszer képesítő vizsgálatot pl. állami képzőintézetben, a nélkül azonban, hogy meglevő oklevelem érvénytelenné válnék? — Baranyai.

7. Egy könyvben a következő idézetet olvastam: accidit in puncto, quod non speratur in anno. — Mit jelent ez! — K. G.

Feleletek.

1. sz. kérdésre.

F. A vallás- és közoktatási miniszteriumnak 1880. évi január hó 13-án 32225. sz. a. kelt rendelete szerint az 1868. 38. §. értelmében a tanítók élethossziglan választatnak és hivatalukból csak súlyos hanyagság, erkölcsi kihágás vagy polgári bűntény miatt mozdíthatók el és pedig a felekezeti tanítók illetékes egyházhatóságai által a fennálló egyházi törvény vagy szabály alapján hozott rendes ítélet útján. A tanítók a szabályszerű próbaidő kiállta után alapos ok hiányában véglegesítettnek fognak tekintetni és az esetben ha az elmozdítás az egyházhatóság ítéletének mellőzésével fogantatosíttatnék, az illető tanítók állomásaikba és ezzel szerzett összes jogaikba a közigazgatás bizottságok útján vissza fognak helyeztetni, miből a hitközségre, ugy a tanító mint az országos tanítói nyugdíjintézet irányában, az elveszett időközi hasznok erejéig, újabb teher hárulhat.

Szentgyörgyi Gy. Németh Gy.

2. sz. kérdésre.

F. Je-ho-va szó szerint annyit tesz: volt — van — lesz, — tehát: Örökévaló.

Schön B. Németh Gy. K. N.

3. sz. kérdésre.

F. Habár kérdése nem tartozik a legtudományosabbak közé s inkább a szépirodalmi lapok hasábjaira illenek, mégis nehogy megöszüljön az aggodalmakban ajánlunk egyet a mi értékes is, olcsó is: vegye meg ön az Anyák könyvét, — diszkiadásban csak 2 frt és kedves nejeinek nagy örömet fog vele szerezn.

Szerk.

„Az illem“ Utmutató a művelt társaséletben. Irta egy nagyvilági hölgy. Ára 1.70. Sz. Gy. — Petőfi költeményei népies kiadásban. 1.50 — N. Gy.

4. sz. kérdésre.

F. Nemesak tanítók, de nők is tettek már ilyen vizsgálatot. Miért szeretné ön? — A címért? Ha csupán ez iránt sóvárog ön, nem hiszem, hogy lenne kitartása, ha pedig a tudományt szereti ön, nem vágyakozik a címre, mert a valóban tudományos és okos ember sallagnak tekinti a címeket. Hogy többet ne mondjak, tekintse Herman Ottót, a ki visszautasította az akadémiai tag címet.

G. M.

A lapban előforduló idegen szavak jelentése.

Intelligens, lat. = értelmes.

Missio, lat. = küldetés, kötelesség.

Pavillon (pavilon) fr. = sátoralakú épület, melléképület; így nevezék a kiállítási épületeket.

Praxis (gör.) = gyakorlat, tapasztalás.

Dekorálva lat. = földiszítve.

Reputatio, lat. = tekintély, becsület.

Niveau (nívó) fr. = színvonal.

Ex professo lat. = tanulmány alapján.

Laikus lat. = hozzá nem értő.

Monopolium gör. = egyedűrség, valamely haszonnak egyedüli élvezése.

Szerkeszti és kiadja: Ziegler Géza.

Nyomatott Gross Gusztáv és társánál Győrött 1886.

Melléklet a „TANITÓBARÁT” 3-ik számához.

MAGYAR HYMNUS.

Orgonán játszható marc. 19. és aug. 18-án: továbbá szent István ünnepén és minden nemzeti ünnepen.

The image displays a musical score for the Hungarian Hymn, arranged for organ. It consists of two systems of grand staff notation, each with a treble clef and a bass clef. The music is written in a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The notation includes various note values, rests, and bar lines, with some notes beamed together. The score is presented in a clear, black-and-white format, typical of a printed musical manuscript.

1886. EGER, érsek-lyceumi nyomda.